

ЖАРГОННІ ФРАЗЕОЛОГІЗМИ В ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ

Вінницький національний технічний університет

Анотація:

У статті розглянуто жаргонні фразеологічні одиниці на матеріалі публіцистичних текстів, оскільки мовний стиль публіцистики охоплює досить широкий діапазон життєвих сфер та комунікативних форм мовлення. Доведено, що саме жаргонні фраземи набагато виразніше, ніж окремі слова, мають яскраве експресивне чи емоційне забарвлення, саме в них ще гострішою стає іронічна експресія. Проаналізовано жаргонні фразеологізми в мові сучасної преси згідно їхньої структури й семантики.

Ключові слова: жаргонні фразеологізми, фразема, стійкі словосполучення, публіцистичний стиль.

Abstract:

This article deals with the jargon phraseological units on material of publicistic texts, because linguistic style of journalism spans a fairly wide range of spheres of life and communicative forms of speech. It is proved that it is jargon phrases have a much more pronounced expressible or emotional color, it is in them that the ironic expression becomes even more acute. Analyzed jargon phraseologisms in modern press according to their structure and semantics.

Keywords: jargon phraseologisms, phrase, persistent phrases, publicistic style.

Жаргонні фразеологізми останнім часом розширили сферу свого функціонування і широко використовуються на сторінках новітньої української прози, розмовному мовленні, у засобах масової інформації [1.с.5].

На сучасному етапі накопичено значний науковий досвід у дослідженні фразем сучасної української літературної мови. Це є наукові розвідки таких учених як, А. Мамалига, Н. Третяк, Т. Коць, О. Пономарів, Н. Баско, Л. Береза. У працях [2, 3] досліджено фразеологізми як аспект вивчення лексики іноземними студентами. У навчально-методичній літературі подано цілий розділ щодо вивчення фразеології у ВНЗ [4,5,6,7]. Незважаючи на наявність численної наукової літератури, жаргонна фразеологія у публіцистичних текстах на сучасному етапі недостатньо вивчена. Це й зумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета статті

Розглянути використання жаргонних фразеологізмів у публіцистичних текстах; проаналізувати вище названі стійкі одиниці за їхньої структурою і семантикою; довести, що вони є ефективним засобом сатири і мають велику емоційно-експресивну силу.

Предметом дослідження є статті таких видань: «День», «Новинарня», «Високий Замок», «Україна молода», «Цензор», «Обозреватель».

Гостро реагуючи на зміни в житті суспільства, сучасна публіцистика прагне максималізувати інформативність та забезпечити експресію будь якими засобами. Попри консерватизм і традиційність свого ядра, фразеологічний склад у периферійних частинах – найбільш (поряд із лексикою) рухома частина мовного інвентаря. Мова друкованих ЗМІ є одним із найдинамічніших підстилів публіцистичного стилю, всередині якого лексико-фразеологічний рівень об'єктивно засвідчує значну кількість змін за порівняно короткий часовий відрізок. Фразеологізми, як і інші лексичні одиниці, відіграють важливу роль у побудові газетного тексту. Оскільки мова ЗМІ має подвійну функцію – інформативну та експресивну, то одним із домінуючих чинників у формуванні семантичної цілісності фразеологічних одиниць є оцінне значення. Джерельна база походження фразеологізмів нашої мови дуже широка, тому й стилістичні можливості фразеологізмів є широкими і різнобічними. Українська жаргонна фразеологія сформувалася на національному ґрунті і за своїм духом і лексичним наповненням віддзеркалює мовний світ нашого народу. Особливість фразеологізмів, що використовують у мовленні журналісти і політичні діячі полягає в єдності експресії і стандарту, що забезпечує надійне донесення до читача змістовно-інформаційної сторони з її буденністю,

діловитістю, суворістю, однозначністю, інтелектуальною точністю і впливово-організуючої сторони з її винятковістю, емоційністю, навіть сенсаційністю [Третяк Н. В, с 40].

Використовуючи морфологічну класифікацію, подану М. Ф. Алефіренком, жаргонізовані фразеологізми в мові сучасної преси поділяємо на:

1. Субстантивні (іменникові) фразеологізми. Наприклад:

1) **Зомбоящик** – зневажлива назва телевізора, що зазначає наявність пропаганди на його телеканалі. «І які б яскраві не були квіти, принесені до Вічного Вогню одуреними севастопольцями, які згадують у ці дні полеглих на фронтах німецько-радянської війни, вони не знімуть відповідальності з місцевих мешканців, які так охоче вірять у те, що їм розповідає **зомбоящик**» (газета «День», 23.06.2014). «У наші дні головна зброя масового ураження та, яку використовують великі гроші, називається **зомбоящиком**» (газета «Україна молода», 08.04.2019). «Внаслідок впливу московських ЗМІ українці оцінюють умови свого життя не такими, як вони є насправді, а так, як нам про це розповідає їхній **зомбоящик** і усілякі рабіновичі з бойками» (газета «Високий Замок», 27.08.2019). «Про те, що відкритий напад російської армії із застосуванням авіації і флоту на Україну в її водах це, виявляється, провокація Порошенка з метою скасування виборів і захоплення влади, зараз в обидва вуха просто гігантським потоком несеться як із російського **зомбоящика**, так і з українського «Фейсбука» (газета «Новинарня», 26.11.2018).

2) **Бандократія** – впливова мафіозна група. Панування в кримінальному світі. «Немає сумніву: **бандократія** оголосила всім нам війну» (газета «День», 27.12.2013). «Тобто, в першу чергу, влада відстоює інтереси Росії, російської мови і культури. Тому в нас і різне ставлення до суверенітету України. А форма правління – **бандократія**» (газета «Україна молода», 11.06.2010).

2. Ад'єктивні (прикметникові) фразеологічні одиниці. Наприклад:

1) **Салага** – молода, не досвідчена людина. «**Салага** у цих підрозділах, щоб дати відпочити **дідам**, через день йде в наряди» (газета «Високий Замок», 16.10.2013). «Експікери у страшному сні не снилося, що в окрузі на рідній Житомирщині його виштовхає у лузери політичний **салага** – 26-річний журналіст «Еспресо» Дмитро Костюк.» (газета «Високий Замок», 07.08.2019). «Коли були відомі всі наші оцінки, то Володя мені сказав: «Ну, салага, вважай, що ти вже студент!» І він не помилився» (газета «Україна молода», 14.08.2018).

2) **Бидло** – про грубу, жорстоку або підлу, морально низьку людину. «Бидло з усього світу заробляє кошти в Україні, і це політизується, називається сепаратизмом» (газета «День», 29.08.2014). «Мабуть, Нацрада добивається, щоб я жорсткіше критикував **бидло**, яке не поважає Україну. Якщо **бидло** не бачить різниці між зрадниками і героями, то Нацрада повинна насамперед звернути на це увагу» (газета «Високий Замок», 09.01.2020). «**Розігнати бидло**: помічнику "слуги народу" Медянику нагадали погрози активістам Євромайдану» (газета «Обозреватель», 20.02.2020).

«**За бидло і жадібну країну**: російську зірку вирішили покарати за критику Путіна» (газета «Обозреватель» 10.02.2020).

3. Дієслівні фразеологізми. Наприклад:

1) **Нести пургу** – Говорити, писати дурницю, нісенітницю, щось абсурдне. «Вона почала свій звичайний репертуар про олігархів, нести якусь **пургу**...» (газета «День», 04.03.2016). «Пересічний українець ніколи не парився, що 25 років він платив на державне ТБ, а йому звідти **гнали пургу**, джинсу чи не показували майдани.» (газета «Україна молода», 03.02.2019).

2) **Забивати голову** – Перевантажувати думки, пам'ять, свідомість чим-небудь зайвим, непотрібним. «Намагаюся не **забивати голову** лишнім – і все виходить, – сказала Настя Бачинська» (газета «День», 02.09.2018).

3) **По барабану** – все одно. «Але загалом місцевим "ленін" абсолютно **по барабану**» (газета «День», 31.10.2015). «Автохтонним народам, що попали під цю "п'яту", було глибоко **по барабану**, як зветься ця система і на чому вона замішана – на "Майн кампф" чи на "Маніфесті компартії"» (газета «Україна молода», 28.01.2020). «Тому, що там є місцева громада, назву її так, якій взагалі все **побарабану**, загиблі, АТО – це їх не хвилює, у них є тупо свій побутовий егоїзм, тобто **це моя ділянка**, я не хочу, щоб біля неї комусь видавали землю» (газета «Україна молода», 27.02.2019).

4) **Попасти (потрапити) під роздачу** – Бути побитим; зазнати покарання. «Натомість **під роздачу потрапили** житлові багатоповерхівки, супермаркети, ТРЦ, лікарні, пологові та дитячі будинки» (газета «Україна молода», 24.07.2019).

Висновки.

Таким чином, жаргонні фразеологічні одиниці збільшують експресивну силу і виразність висловлювання, урізноманітнюють виклад публіцистичного тексту, привертають увагу читача, допомагають цілісно і повноцінно передати інформацію про подію, що відбувається в суспільному середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Азарова Л. Є., Горчинська Л. В., Пустовіт Т. М. Особливості вивчення фразеологізмів у викладанні української мови як іноземної / «Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації». – Херсон. – Том 30(69) №4, 2019. – С. 4 – 6.
2. Азарова Л. Є., Горчинська Л. В., Пустовіт Т. М. Використання мультимедійних технологій у вивченні фразеологізмів на заняттях з української мови як іноземної / Закарпатські філологічні студії. – Ужгород. – 2020. – Випуск 13. – С.15 – 23.
3. Азарова Л. Е., Горчинская Л. В. Фразеологизмы как аспект изучения лексики иностранными студентами / Закарпатські філологічні студії. – Ужгород. – 2019. – Випуск 11. – Том 1. – С. 61 – 67.
4. Азарова Л. Є. «Українська мова (за професійним спрямуванням) у таблицях і схемах» для студентів I курсу : навч. посібн. / Л. Є. Азарова, А. С. Стадній, Л. А. Радомська. – Вінниця : ВНТУ, 2018. – 176 С.
5. Азарова Л. Є. Українська мова професійного спілкування. Практичний курс. Частина I. / Азарова Л. Є., П'яст Н. Й. // Навчальний посібник. – Вінниця: ВНТУ, 2006. – 126 С.
6. Азарова Л. Є. Професійне спілкування науково-технічних працівників / Азарова Л. Є., П'яст Н.Й., Іванець Т. Ю. // Навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2008. – 189 С.
7. Азарова Л. Є. Українське ділове мовлення. Частина I. / Азарова Л. Є., П'яст Н. Й. // Вінниця: УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2007. / МОНУ 232 С.
8. Третьяк Н. В. Експресивний потенціал жаргонної фразеології. / Наукові записки НДУ ім. Гоголя. Філологічні науки. – 2013.– Книга 4.– С 40.

Азарова Лариса Євстахіївна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри мовознавства, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: kmz2427@gmail.com

Azarova Larisa Yevstahievna – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department of Linguistics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, kmz2427@gmail.com

Семенов Олександр Миколайович – студент групи ЗКН-19б, факультет ФІТКІ, top.b.hood@gmail.com

Semenov Oleksandr Mukolayovuch – student group 3CS-19b, Faculty of Information Technologies and Computer Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: top.b.hood@gmail.com.